

# AZ ÚT

**Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára**

Alapította

XV. ÉVFOLYAM

RAVASZ LÁSZLÓ

1933. 7. SZÁM.

## **TARTALOM**

- Az Ige tükrében. Az arany gyertyatartó. (I. L.)**  
**Tudomány- és Világnézet. A protestáns egy-  
háztörténetírás válsága. (Dr. Nagy Géza.)**  
**Vallásos nevelés. A vasárnapi iskolai munka  
alapelvei. (I. L.)**  
**Külmisszió. A Külmisszió Barátai munkája.  
(H. J.)**  
**Irodalom. Makay Miklós. A gyakorlati ke-  
resztység világmozgalma. (I. L.)**

**SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:**  
**DR. IMRE LAJOS      DR. TAVASZY SÁNDOR**

**Felelős szerkesztő: DR. IMRE LAJOS**  
Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Cluj-Kolozsvár, C. Victoriei 38. Ref. Theologia

**ELŐFIZETÉSI ÁRA**  
Egész évre      120 Lei  
Egyes szám ára      12 Lei

**Megjelent!**

**Megjelent!**

**Barth Károly, Brühner Emil és Thurneysen Ede**  
válogatott beszédet **DAVID GYULA** drámaírói református  
lelkész fordításában.

## **ISTEN ÉS A KENYÉR**

*élmény.*

Ezen 241 oldalú kitévő és több mint 29 beszédet tartalmazó könyv  
ára 170 Leu. Rapható 42-től Erdély Kiadóhivatalában.

**Megjelentek!**

**Megjelentek!**

**A vasárnapi iskolák növendékei részére  
a legújabb, művészi kivitelű**

## **vasárnapi iskolai szorgalmi képek.**

Az „IFJÚ ERDELY” kiadóhivatala egyelőre két sorozattal indult  
meg. Minden sorozat tíz képet tartalmaz, amelyek kép-magyarázó  
szöveggel és bibliai mondásokkal vannak ellátva.

Az első sorozatba fel vannak véve: Kalvin János, Luther Márton,  
Zwingli Ulrik, I. Rákóczi György, Bethlen Gábor, Karoli-Gáspár,  
Szenci Molnár Albert, Bod Péter, Boiyai Farkas és Szegedi Kis  
István arcképei, míg a második sorozatba a dési, kolozsvári, magyar-  
valkói, marosvásárhelyi, nagyenyedi, ófordai, szentimrei és a sepsi-  
szentgyörgyi református templomok, valamint a vajdahunyadi vár  
és végül a marosillyei Bethlen-kuria lettek felvéve.

**Egy darab kép ára 1 Leu. A 20 képet tartalmazó  
két sorozat ára 20 Leu. A portó külön számíttatik.**

Megrendelhető az „Ifjú Erdély” kiadóhivatalában.

*Ref. Theologia*

**Megjelent!**

**Megjelent!**

## **A vasárnapi iskolai munka alapelvei**

**DR. IMRE LAJOS**

**Ára 8 lei.**

Megrendelhető az „Ifjú Erdély” kiadóhivatalában,  
Kolozsvár, Református Theologia.

## Az arany gyertyatartó.

(Megnyitó dhatat az 1933 aug. 24-én tartott külmissziói konferencián.)

Zakariás 4: 1—6.

Mikor itt összegyűltünk, hogy elmélkedjünk a feladatok felett, melyeket Isten a külmisszió munkájában egyházunknak adott, felragyog előttünk a Zakariás látomása a merő arany gyertyatartóról. A templomépítés küzdelmei és csalódásai között annak a templomnak jelképe ez, melyet a Krisztus dicsőséges eljövetele tesz szentté, melyben Isten hatalma világossá lesz minden népek előtt s ragyogásával betölti a világot. Ez az arany gyertyatartó az, ami most a mi szemünkben is ragyog, aminek szolgálatára egyházunkat Isten a külmisszió munkájában elkötelezte.

Ez az Ige figyelmeztet arra, hogy az egyház akkor és addig egyház, míg Isten Igéje világosságát látni és ragyogtatni akarja. Ebben a mai sötét világban csak az Ige világít s az egyháznak nem szabad más fényt keresni, másban hinni, másról tenni bizonyosságot, mint erről a világosságról. A misszió parancsával Isten arra neveli az egyházat, hogy a reábizott világosságot még önzetlenebbül, még hűségesebben, még nagyobb áldozatokkal lobogtassa. Meg akarja élesíteni látását azon ország iránt, melyet szolgál, a reménységét mélyebbé, munkáját kitartóbbá, szeretetét tűrőbbé, alázatosabbá akarja tenni, reá akarja segíteni arra, hogy megfedkezék magáról s rábizza önmagát a közeledő Krisztusra. Ezt a látomást akkor látta Zakariás, mikor legjobban megapadt a templomépítés buzgalma s régi templomra visszatekintő emlékek megbénították a lelkeket, mintahogy mindig olyan időkben ragyog az arany gyertyatartó az egyház kezében, mikor elvész minden emberi reménység és lehetetlenné válik minden emberi akarat és számítás.

Erre a feladatra, az eljövendő országról a pogányok közötti bizonyoságtételre úgy kelt fel bennünket is Isten, mint Zakariást, „mintegy álomból“. Hogyan szól hozzánk ebben a tényben az éberesztő trombita hangja, hol szeliden, hol szigoruan: keljetek fel! Isten világossága vagytok! Fel akar rázni abból, amire mi annyira erőt szoktunk fordítani s amin úgy el szoktunk szenderedni, a magunk mindennapi nyomorúságai, bajai, bűnei, hibái feletti borongásból, vagy sikereink, egyházunk nagyszerű előhaladása, munkáink látható eredményei csodálatának dicsőségvágyó álmaiból. Nem, ez nem a valóság, ez csak álom. A valóság az, hogy Isten parancsa szól, hogy a mi küzdelmeink másodrangúak a sürgető parancs ténye mellett, hogy sikereink rózsaszínű ragyogása csak

félrevezető ábrándvilág ahoz, hogy Isten valóságos, határozott parancsa szól. A próféta sem értette meg először a látomást, az arany gyertyatartó titkát. Csak azt tudta, hogy ez a templomban szokott ragyogni s ha ez itt van, akkor jelen van Isten háza, jelen van maga az Ur. Sok mindent nem kell nekünk tudni és érteni. Nem szükséges tudni, csak azt, hogy az Ur a világban van, hatalma nyilvánvalóvá lett, hogy ébredésre hív, hogy a mi egyházunk által is szólani akar a népekhez s hogy nekünk ezt a megbízást fel kell vennünk.

A titka pedig ennek a látomásnak ez: „nem erővel, nem hatalommal, hanem az én Lelkém, ezt mondja a Seregek Ura!“ Az erő és a hatalom nekünk nincsenek kezeink között. Emberi erőben mi nem bizhatunk, ilyen nekünk nincs. A hatalom nem adatott a mi részünkre. Mindaz, ami más népek számára kísértés a misszió munkájában, a mi számunkra nem az. De a Lélek, az a Lélek, aki ma itt összegyűjtött bennünket, aki ébresztgeti bennünk a felelősséget, annak az ajándéka velünk van. Erre a Lélekre kell bízunk önmagunkat, egyházunkat, jövődönket. Ez a Lélek a bizonyágtétel Lelke, mely itt ma szól hozzánk s amely a mi bizonyágtételünk szavát elviszi azokhoz, akik ezt a szót még nem hallották. Ez a Lélek az, akinek ajándékai meg akarnak nyugodni rajtunk és egyházunkon. Erre a Lélekre kell bízunk a munkát, mely nekünk adatott.

I. L.

**A protestáns egyháztörténetírás válsága**

(Szellemtörténeti vagy theologiai módszer?)

A történettudomány ilyenformán nemcsak szellemi tudomány, hanem ennél több: *kulturtudomány*, mert a kultúra is több, magasabbrendű valóságot jelent, mint egyszerűen lelkiséget vagy szellemi életet. Következik ebből az, hogy a történetnek nemcsak egyszerűen és minden körülmények közt szellemtudományi módszerrel kell dolgoznia, ilyen egységes módszer Rickert szerint képtelenség,<sup>18</sup> hanem a kulturtudományok módszerével. Ez pedig, amint említettem, csak a *szellem elsőségének elismerését*, de nem kizárólagosságát is jelenti. Ki vonhatja ma már kétségbe, hogy a szellemi élet önértéke mellett relatív értékek is vannak, amelyeknek elhanyagolása az egész szellemi világon bosszulja meg magát?

A *kulturtörténeti módszer első jellemvonása tehát az, hogy a valóságnak a szellem értékadó, értékképző munkája által alakított részét figyeli s e fölött értékítéletet mond*. A történész az egyetemes törvények szerint végbemenő fizikai és biológiai eseményekkel nem foglalkozik, csak a *fontos, jelentős, érdekes*, egyszóval valami tekintetben értékes eseményekkel és személyiségekkel.<sup>19</sup> Nincs le-sújtóbb ítélet egy történetíróra, mintha ezt mondják a munkájára: élettelen, színtelen, unalmas! Ez mindig annak a jele, hogy az illető csak félmunkát végzett: adatokat gyűjtött s azokat jól, rosszul csoportosította, de azokban nem találta meg, és azokba nem vitte bele a szellem életét, vonzó, lebilincselő, értékelő munkáját. Világos, hogy ezt csak akkor teheti, ha ő maga is nemcsak adatgyűjtő, hanem a szó igazi értelmében *személyiség* is. Ezért ma már általánosan elismert igazság minden komoly historikus és gondolkodó előtt, hogy *a személyes tényező, a megélés, együttérzés szerepe nélkül nincs igazi történetírás*.<sup>20</sup> Legfennebb csak arról van itt szó, hogy e megítélő munka ne a kapkodó szeszély vagy valami világi haszomból származó elfogultság, gyűlölség, ellenszenv vagy rajongás alapján menjen végbe, hanem komoly, alapos, visszaható beleélés, *reduktív intuíció* alapján. Nemcsak tudás szükséges tehát hozzá, hanem az életegységet megragadó, kiszámítha-

<sup>18</sup> I. m. 95. l.

<sup>19</sup> Rickert i. m. 81 l. És — teszi hozzá — megvetéssel fog tekinteni arra, aki örül, hogyha gilisztát talál.

<sup>20</sup> U. o. 62, 79, 80 l. *Kornis Gyula* történetfilozófia, Budapest, 1924. 45 s. köv. l.

tatlan (irracionális) természetű fantázia is.<sup>21</sup> Ebből természetesnek látszik már most az a következtetés, hogy a kulturtörténeti módszer tk. az egyszer megtörtént események és a személyiségek konstrukcióját, művészi átalakítását űzi. Ez ellen azonban méltán tiltakoznak a komoly történelírók. Szerintem helyesebb itt a *rekonstrukció* kifejezést alkalmazni. Rickert nagyon helyesen és élesen vonja meg e tekintetben a történelem és a művészet közti határvonalat.<sup>22</sup> Mindkettő, szerinte, a természettudománytól eltérőleg az általános példányok helyett az egyedi (individuális) és szemléletes léttel foglalkozik, de amíg a művészet az egyediséget az esztétika törvényei szerint általános szemléletté, mindenki által élvezhető műalkotássá teszi, addig a történelíró megmarad a művészet által sokszor lenézett egyéni vonások mellett és — *a valóság érdekében*. Egészen más tehát egy nagy történelmi személyiségnek Luthernek, Bethlen Gábornak vagy Wallensteinnak a művészet által konstruált és a történelíró által rekonstruált képe. A közvélemény — sajnos — inkább az elsőknek a hatása alatt áll s tiltakozik minden az ő ideáját látszólag megkárosító feldolgozás ellen, de erről már a történelíró nem tehet. Őt tudományos lelkiismerete nemcsak az intuícóra, hanem annak *a valóság adataival való ellenőrzésére is* kényszeríti s ezért igyekszik megőrizni nem személytelenségét — ez lehetetlen! — hanem pártatlanságát. Így nyerjük meg a *kulturtörténeti módszer második fontos jellemvonsát: a valóságot igyekszik rekonstruálni a reduktív intuíció alapján*. Ez a módszer tehát nemhogy megvetné a történelmi segéd tudományokat, (oklevéltan, címertan, felirattan, földrajz, néprajz stb.), hanem egy magasabb érdekből még intenzívebben fordul ezeknek vizsgálata felé s még gyümölcsözőbben akarja felhasználni ezeknek eredményeit.

Röviden térjünk ki annak a kérdésnek a tisztázására, hogy ez a megélésen alapuló, értékelő történelírás alkalmazhat-e ítéleteinél abszolút normákat vagy pedig meg kell maradnia az egyes események és személyek viszonylagos megítélése mellett. Hétköznapi nyelven szólva: szabad-e gáncsolni vagy dicsérni a történelírónak az ő tárgyilagosságának kára nélkül? Igaza van Kornisnak midőn kijelenti, hogy ha az értékelméleti idealizmussal szemben a relativizmus áliáspontjára helyezkedünk, akkor egyáltalában értéktelenné válik minden elmélkedés az emberiség életének céljáról s vele kapcsolatban a haladásról.<sup>23</sup> Nemcsak az idealista, hanem mindenfajta történelírásban a fejlődés elméletét helyesen kell alkalmazni, mert e nélkül az egyes mozgalmak, korok és maga az egész történelem csak széteső adathalmaz, nem pedig a szellem fokozatos érvényesülése, bukása és felemeltetése. Csak arra vigyázzunk s itt van igaza azoknak, akik a gáncsoskodás és magasz-

<sup>21</sup> Kornis i. m. 50–51. *Révész I. A történettudomány új útjai és a protestantizmus*. Prot. Szemle 1931. 509 l. *Makkai Sándor: Az „új utak“*. Prot. Szemle 1932. 7–8 l.

<sup>22</sup> I. m. 69 köv. l.

<sup>23</sup> I. m. 102 l.

talás ellen tiltakoznak, hogy a feltétlen érték mellett ismerjük el a viszonylagos értékeket is s ne igyekezzünk valakit tűzön-vizen keresztül ideálicizálni vagy kárhozatni. Ma már ez az eljárás még ott sem szokásos, ahol erre a legnagyobb a kísértés, az egyház-történelemben,<sup>24</sup> miután sem a r. kath., sem a prot. egyházak nem féltik hőseiket a történelmi kritikától.

*A kulturtörténelmi módszer harmadik jellemvonása tehát az, hogy a feltétlen érték mellett relativ értékeket is elismer s így a történelmi eseményeket ezeknek a szempontjából is vizsgálja. Tehát nemcsak a célhoz való eljutást, hanem a törekvést is honorálja s így távolfartja magát az útszéli szidalmazástól és dicsőítéstől. Ennek hitbéli alapjaira a következő fejezetben utalunk.*

Mielőtt most már az utolsó jellemvonásra rátérnénk, éppen ennek tisztázása érdekében vessünk egy rövid pillantást a kulturtörténelmi módszer fokozatos kitisztulására. Ennek három mozzanatát különböztethetjük meg: a Hegel-féle *ideális történelemszemléletet*, a Ranke-Rickert-féle *historizmust* és a Troeltsch-féle *redlis idealizmust*.<sup>25</sup> E három irány ismertetése egyuttal rámutat azokra a fogyatkozásokra is, amelyeket kiegészíteni csak egy más szempontú történetírás képes.

Hegel hatalmas történetkompozíciója nagyjában mindnyájunk előtt ismeretes. Ennek lényege az, hogy az ész (Vernunft) uralja a világot, tehát a világtörténelemben is minden észszerűleg ment végbe. Ez a tétel röviden azt fejezi ki, hogy a szellem a világnak nemcsak alapja és mozgató elve, hanem egyuttal célja és törvényadója is. A szellem tehát nemcsak *egy* történelmi tényező, hanem *hatalom, mégpedig a legfőbb, az abszolút hatalom a világban és a világ felett*. Ez az igazság látszólag ugyanazt az igazságot hirdeti, mint a Szentírás: ő tőle, ő általa és ő reá nézve vannak mindenek. (Római levél 11. r. 36 v.) S Hegel csakngyan vallja, hogy „a ker. vallásban Isten kijelentette magát, azaz az embereknek tudtára adta, hogy *mi ő*, ugyhogy ő többé nem elzárkózott, titokzatos előttünk”.<sup>26</sup> Csak éppen abban tér el a „közönséges ker. hittől”, hogy nem áll meg az egyes események titokzatosságánál s nem folyamodik azok magyarázatánál a „gondviselés szatócsereskedéséhez (Kleinkräuzerei)”, hanem a filozófia segítségével megállapítja, hogy „a valódi világ olyan, amilyennek lennie kell, hogy az értelmes akarat, a konkrét jó a leghatalmasabb, az abszolút hatalom, amely teljesül.” Amint tudjuk, e monista szemlélet alapján állapítja meg a világtörténet három törvényét, a thezist, antithezist és szinthezist, amely a szellem életének örök rhytmusát fejezi ki.

*Dr. Nagy Géza.*

(Folyt. köv.)

<sup>24</sup> L. ennek indokolását Révész I. Egyháztörténelem 1931. 174, 175 l.

<sup>25</sup> Nagyjában ugyanezen kategóriát használja H. Barth i. m. 158—171 l.

<sup>26</sup> Idézve u. o. Die Vernunft in der Geschichte c. művéből.

## A vasárnapi iskolai munka alapelvei

### IV. A vasárnapi iskola szervezete.

1. A munka megkezdése és továbbvitele. Minden munkának első kérdése, *hogyan kezdünk a munkához*, mert a kezdéstől, annak komolyságától függ sok tekintetben annak további sorsa is.

Mivel az előbbieken már említettük, hogy a vasárnapi iskolai munka Isten megbízása a gyermekeknek az Ő Igéje hirdetésére s mivel ez az igehirdetés, mint láttuk, az egyházban megy végbe, ahhoz, hogy valaki ebben a munkában részt vegyen, *két megbízásra van szüksége: Istentől*, aki Szentlelke által felébreszti benne a kényszerűséget, hogy szolgáljon, a felelősséget azok iránt, akiket rá akar bízni, ez adja az önkéntesség, a háládatosságból folyó munka gondolatát; és *az egyháztól*, mely az Istentől kapott megbízás alapján felhatalmazást ad arra, hogy dolgozzunk a gyermekek között. Az első megbízás a mi belső életünk tapasztalata, a másik az egyháztól, annak hivatalos hatóságától, lelkésztől, presbitériumtól kapott engedély. *Mindkettőt okvetlen szükséges és nélkülözhetetlen*, de mindkettőt állandóan szemünk előtt kell tartani. Isten megbízását úgy, hogy folytonosan készítjük rá magunkat az Ige és imádság által, az egyházét úgy, hogy folytonosan keressük, hogyan felelhetünk meg ennek legjobban, az egyház hitvallása és munkája tanulmányozásával.

A munka kezdéséhez a gyermekeket egy alkalommal *összegyűjtjük* és egy tanítást tartva nekik, ezen mutatjuk meg, mit akar a vasárnapi iskola. Kiemeljük, hogy a világon és a mi egyházunkban mennyi gyermek gyűl össze időnként az Ige körül. Ha sokan vannak és több vezető is van, akkor csoportokba osztjuk őket, iskolai osztályok szerint, egy csoportba 20–30 gyermek mehet. A következő vasárnapokon eselleg a létszám apadni kezd, kialakul a csoport állandó létszáma. Természetesen az elmaradókat felkeressük s tovább is igyekszünk bevonni. Hasonlóképen *szükséges a szülőknek is állandóan ismertetni* a munkát, ezt a vasárnapi iskolai ünnepélyeken tesszük, ahol a gyermekek éneke, bibliai versek mondatása mellett a vezető mindig egy előadásban ismerteti a vasárnapi iskola jelentőségét. A látogatás szintén sokat tehet a munka megismertetésére, épenígy röpivek osztása stb. Óvakodunk a gyermekek jutalmazásától, csalogatásától, kivéve a látogatást bizonyító képecskéket, mert az ilyen folytonos zavarokra vezet. Állandóan gondoskodni kell arról, hogy *a gyermekek érdeklődését* a munka iránt ébren tartsuk. Szükséges, hogy a vasárnapi-



iskola ne csak téli, vagy nyári munka legyen, hanem egész évben tartson. Iskolai év elején az ujjonnan jötteket felvesszük, az iskolából kikerültekkel pedig, — mert a vasárnapi iskola a gyermek 7—14. évét foglalja magában, — az érintkezést fenntartjuk a munka továbbvitele céljából.

Nem elég csak a vasárnapi iskolára gondolni és csak ebben a korban foglalkozni a gyermekekkel, hanem *ezen kor után is fenn kell tartani* a kapcsolatot, különben a munkánknak semmi további folytatása nem lesz. Évégből *a vasárnapi iskolából kikerült gyermekeket* egy hetenkénti másik összejövetelre gyűjtjük össze, így alakul meg az ifjúsági munka első csoportja, a *serdülő csoport*. Itt a munka még nagyjában vasárnapi iskolai módszerrel folyik, de több helyet engedve a gyermekek kérdéseinek s szélesebb körbe vezetve azokat, felölelve a személyes élet és a világnézet kérdéseit is. Ez a munkaág már nem tartozik a vasárnapi iskolai munkához, ezért részletesen nem is szólunk róla, bár a vasárnapi iskolai vezető jól teszi, ha ezt a munkát is megismeri és ezzel is foglalkozik. *Az ifjúsági munkával* a gyülekezetben állandó kapcsolatot kell tartani. Ez a kapcsolat részben szervezeti, úgy, hogy a vasárnapi iskolából kikerülteket átvisszük az ifjúsági munkához s viszont az ifjúsági munkából keresünk segítőköt a vasárnapi iskolába; részben lelki, úgy, hogy a vasárnapi iskola és az ifjúsági munka vezetői gyakran összejönnek, megbeszélik tapasztalataikat, mindkét munkában az egymás iránti felelősséget felébredtetik és ébrentartják, összejöveleteket tartanak együtt, hogy minden vasárnapi iskolás és minden ifjú előtt legyen világos, hogy a másik munka nem melléke, hanem kiegészítő része annak, amiben ő vesz részt. Az egymásért való imádkozás itt is elengedhetetlen.

A vezetőnek azt is kell látnia, hogy az egyháznak más munkái is vannak, amellyel szemben a vasárnapi iskola ügyét képviselni és támogatnia kell. Ilyen munka *a nőszövetségi és férfiszövetségi* munka, melyek szintén a vasárnapi iskolával kapcsolatban állanak. Ezért először is fontos, hogy a két említett szövetségben a vezető használja fel az alkalmakat, hogy *a vasárnapi iskolai munkát ismertesse*, a szülők figyelmét a munka és a gyermekekért való felelősség iránt felkeltse, a munka folyásáról ott és az egész egyházban őket tájékoztassa, a gyermekek látogatása, szülőknak a vasárnapi iskolai órákra való hívása és vasárnapi iskolai ünnepélyek útján. Másik oldalról *a gyermekeket buzdítsa*, hogy szüleiket a nőszövetségi és férfiszövetségi összejöveletekre hívják. Így lehet az egész család egy kapcsolatban az Ige hallgatása által s ezt a kapcsolatot a vasárnapi iskolának is segíteni és előmozdítania kell.

**2. A vasárnapi iskola szervezete.** A munka nem áll egyedül sem a gyülekezetben, sem az egyházban, sem a világon, ezért beszélni kell arról a szervezetről, mely a munka egyes csoportjait összekapcsolja.

E szervezet látható *a gyülekezetben*, mert ez a gyülekezet

munkája nem egyeseké. A vasárnapi iskola felett *a felügyeletet* a presbitérium és a lelkész gyakorolja. Ez a hivatalos kapcsolat, melyet fenntartunk, úgy, hogy a vezető félévente *jelentést tesz a lelkésznek* a munkáról, nehézségek esetén tőle kér tanácsot és segítséget, utasításainak mindenben engedelmeskedik. Emellett *a lelki kapcsolat* is fennáll a gyülekezetben. *Egy helyen levő vasárnapi iskolák* vezetői hetenként közös bibliaórára és elkészületre gyűlnek össze; melyet a lelkész vagy megbízottja vezet, itt megbeszélik a tanítás anyagát, esetleges szükségeket, egymást segítik, tanáccsal támogatják, a csoportok egymással testveri kapcsolatban vannak, közös összejöveteleket tartanak. Ide tartozik a már említett kapcsolat *a gyülekezet többi munkájával*, ahová az iratterjesztés, szóróanyagmunka, szegénygondozás stb. is tartozik, melyben a vasárnapi iskolások is segítenek. A vasárnapi iskolának a gyülekezetben kell élnie, annak életében résztvennie, annak szolgálni, igyekezni, hogy annak egész életébe belekapcsolódjék. Így fentartható a kapcsolat *a környékbeli gyülekezetek vasárnapi iskoláival* is, együttes összejövetelek, vagy távolabbiakkal, levelezés stb. útján.

A gyülekezeten kívül kapcsolatban van a vasárnapi iskola *az egész egyház vasárnapi iskoláival*. Ezt a kapcsolatot a *Református Vasárnapi Iskolai Szövetség* tartja fenn, melynek minden vasárnapi iskola tagja. Világosan meg kell érteni, hogy erre a kapcsolatra szükség van, különben az egész munka elnyomorodik. Ez a szövetség tart vezető-tanfolyamokat, konferenciákat, ennek szolgálatára a *Vezetők Lapja*, melyet minden vezető kap, a vezetők szemínáriuma, melyet minden vezetőnek végeznie kell stb. A Szövetség ezen munkáira vasárnapi iskola évente beküld egy tetszés szerinti összeget *a központi alapra*. Évenként egyszer minden vezető pontosan kitölti és beküldi *a jelentőivet*, mely szükséges az egész egyház vasárnapi iskolai munkája nyilvántartásához, ezt a dolgot nagyon pontosan és lelkiismeretesen kell végezni. A vezetőnek el kell járnia *a konferenciákra és kurzusokra*, fel kell használni minden eszközt, hogy magát művelje és a munkában erősítse. *Új vasárnapi iskolák* azonnal jelentsék be magukat a Szövetség-nél. A romániai református egyházban jelenleg a két egyházkerületben összesen 549 vasárnapi iskola van, 784 csoportban, 626 vezetővel és 25.572 gyermekkel.

A vasárnapi iskolai munka azonban nemcsak nálunk van elterjedve, hanem *az egész világon*, s ennek a munkának segítésére áll fenn a *Vasárnapi Iskolai Világszövetség*, mely évente konferenciákat tart, kiadja a vasárnapi iskolák világhelyzetéről szóló kimutatást, lapokat és könyveket ad ki stb. Két osztálya van, egy az európai, egy a többi országok számára. Beletartoznak a legkülönbözőbb és legtávolabbi országok és egyházak vasárnapi iskolái s fenntartja ezek közt a kapcsolatot, úgy, hogy tudhatjuk, hogy az egész világon mindenütt vannak gyermekek, akik vasárnaponként az Igét hallgatják, akik így egyek a Krisztusról szóló bizonyosságtétel hallgatásában és a neki való engedelmisségben. Ebbe a szó-

vetségbe minden vasárnapi iskolát fenntartó evangéliumi egyház beletartozik, csak a nem evangéliumi egyházak nem, beletartoznak a külmissziói területek egyházai is. A Szövetség legújabb statisztikája 1932-ben készült, mely az egész világon van 361.145 vasárnapi iskola, 3.301.784 vezetővel és 36.546.829 gyermekkel. Ezelőtt három évvel készült kimutatás óta a vasárnapi iskolás gyermekek száma három és félmillióval növekedett. A Vasárnapi Iskolai Világszövetségnek országunkban is van *egy tagozata*, melyben a református, evangélikus, román és magyar baptista egyházak kiküldöttei vesznek részt s időnként találkoznak a vasárnapi iskolai munka erősítésére és előmozdítására vonatkozó tanácskozásban. Ez is szokott kimutatást készíteni a romániai vasárnapi iskolákról, a legújabb ilyen kimutatás szerint van összesen 1556 vasárnapi iskola, 1827 csoportban, 3166 vezető és 50.757 gyermekkel. Ezek közül a ref. egyháznak 514, 25.572 gyermek, az evangélikusoknak 24.360 gyermek, a román baptistáknak 712, 15.640 gyermek, magyar baptistáknak 150, 4500 gyermek, orosz baptistáknak 109, 3810 gyermek, német baptistáknak 45, 725 gyermekkel s az Ev. C. E. munkásoknak 2 v. isk. 150 gyermekkel. Az összesek közül a gyermekek 62<sup>o</sup>/<sub>o</sub>-a magyar anyanyelvű.

Mi a feladata most itt a vezetőknek? Először az, hogy a mások buzgóságát látva, igyekezzék *a munkában kitartani és növekedni*. Másodsor, hogy a gyermekeknek *mutassa meg* és a szülőknek is, hogy ez a munka nem a mi találmányunk, hanem ezáltal *az egész világon munkálkodik Isten* a gyermekek közt. Harmadszor, hogy saját maga is, a gyermekekkel együtt is imádságban *tanakodjék* Isten előtt azért, hogy a bűn és nyomoruság ezen világában minél több gyermek hallhassa Isten megváltó üzenetét s hogy ezek a vasárnapi iskolák mind egyek legyenek a vezetők és gyermekek, Isten országa eljöveteleért való imádkozásban és Krisztus szolgálatában. Adjon hálát Istennek, aki őt erre a munkára kiválasztotta és ebben a munkában meggyarapítja és szentelje egész életét Isten igaz szolgálatára.

I. L.

# Külmisszió

## A Külmisszió Barátai munkája.

— Bevezető előadás a kolozsvári külmissziói konferencián. —

E világ egyik (s nem a legkisebb) átka, hogy az egyes népek országuk határait, egymás rovására, minél jobban ki akarják terjeszteni. Csodálatos: a baj orvossága is országhatár-terjesztés. Csak nem földi országnak, hanem istenországnak kiterjesztése. A mustármag növekedése, a külmisszió, melyben senki meg nem rövidül, csak a sátán hatalma.

Látnivaló, hogy milyen végtelentül fontos dolog a külmisszió: minden népek üdve függ tőle. E meglátás világosságában egy csapásra hazuggá dermed a külmisszió köznapi felfogása, mely azt mellékes és távoli feladatnak fogja fel. A külmisszió Krisztus minden őszinte tanítványának szívügye. *Minden keresztyénnek a külmisszió barátjává kell lennie.*

De mindenekelőtt *Isten ügye ez*, melyet Ő akar és Szentlelkével Ő is végez. Honnan van mégis az a letagadhatatlan látszat, hogy a misszionáriusok végzik a missziói munkát? Az téveszti meg az embert, hogy ami látható ebben a munkában, azt tényleg emberek viszik véghez. Ám senki sem vonhatja kétségbe, hogy a misszióban éppen a munka láthatatlan része a döntő, ezt pedig a Lélek végzi. Isten végezhetné ezt nélkülünk is, de örök végzése, hogy e földön a láthatatlant a látható hordozza. A külmisszió munkájában tehát, mint minden földi munkában, részt ad az embernek is. A különbség csak az, hogy míg a legtöbb földi munkában (mint pl. a földművelés, ipar stb. terén) *minden embernek ad osztályrészt*, addig a külmisszió ügyének hordozását csak az ő választottainak seregére, az ő *egyházára* bízta.

*A külmisszió barátait tehát ott kell keresnünk a Krisztus egyházában.* Rokonszenvezhet egy pogány is ezzel a munkával, ha látja, hogy általa művelődik, vagy az önző „keresztyén“ is, ha azt nézi, hogy maga vagy egyháza így előbbre jut. Ilyen hazug barátsággal azonban nem lehet missziót végezni. Az igazi barátság először is nem a hasznot, nem az érdeket nézi, sőt éppen áldozatot hoz, másodsor — mint minden barátság — ez is *személyes* dolog. A külmisszió barátságát Krisztus e szavai határozzák meg: „Ti az én barátaim vagytok.“ S akiknek ezt mondotta, azokért életét adta.

*Tehát a külmisszió barátai azok, akik Krisztusnak is barátai. S amiként nem a maguk jószántából lettek a tanítványok barátai az Úrnak, hanem Ő fogadta azokká övéit, úgy a külmissziónak se mi szegődünk barátaivá, hanem az ő elhívása folytán vesznek*

*részt Isten világhódító munkájában az ő megváltott gyermekei, nem a maguk javát, hanem egyedül Isten dicsőségét nézve s erre a szolgálatra, ha kell, életüket is áldozatul adva.* Ez a külmisszió-barátsága s minden missziói munkának az alapja.

Akik e szolgálatban egyek, megfogják egymás kezét, hogy senki el ne csüggedjen, el ne lankadjon, el ne maradjon, el ne bukják a teher alatt, sőt hogy külön-külön mindenki s együtt az egész közösség, az egyház, a rábizott missziót betöltze, feladatot elvégezze. Mivel *a külmisszió nem egyéni vállalkozás, hanem az egész egyházra bízott feladat,* a Külmisszió Barátainak munkája nem képzelhető el másképp, mint a legszorosabb munkaközösségben.

Lássuk most e munkát, miből is áll az.

1. Legelső feladat s egyben minden külmissziói munka alfája és omegája az *imádkozás*. Annál is inkább ezen kell kezdenünk, mert az imádság útján tudjuk meg Isten akaratát, imádság útján tudjuk meg, hogy mi bízott ránk ebben a munkában.

Az imádságunk ezen túl is mindvégig hordozója munkánkknak. Ott, ahol a Szentlélek végzi s mi csak eszközök vagyunk, nem is lehet ez másképpen.

Ami most már az imádkozás módját illeti, talán nem lesz felesleges egy-két dolgot szemelőtt tartani. Az egyik az, hogy ne engedjük üres formasággá sekélyesedni ezt az imádságot, ezért igyekezzünk a tényleges szükségért imádkozni s nem csak úgy általánosságban, hogy „imádkozom a külmisszióért“. Imádkozunk a sötétségben levőkért, a misszionáriusokért és a munkáért, különösen a mieinkért. A külmisszió imanapja kedd, ám ez nem azt jelenti, hogy ezért máskor nem lehet, vagy nem kell imádkozni. Kedd egyszerűen emlékeztet rá, hogy erről a legfontosabb dologról meg ne feledkezzünk.

2. A Külmisszió Barátainak *ismerniök kell a külmisszió jelenállapotát*, a kint folyó tulajdonképpeni munka egyes lépéseit, sőt legalább általános vonásaiban, a külmisszió *történetét* is. Erre különben természetesen ébred a Külmisszió Barátaiban érdeklődés. E megismerést szolgálja a mai napról-napra gyarapodó missziói irodalmunk: a külmissziói lapjaink, itt az „Egyház és Misszió“, magyarországi ref. testvéreink közt a „Hajnal“, (egy évre 60 lej, megrendelhető: Bp., VIII., Gyulai P.-u. 9., II, 21.); továbbá a missziói tárgyú, szellemi könyveink, traktátusaink (pl. I. K. E. SZ. O.: Mi a külmisszió?, Livingstone—Roda: Okoyong fehér királynője, stb.)

Közvetlenebb megismerési mód, ha levelezünk kint dolgozó misszionáriusokkal. Ezzel egyben testvéri támogatást is nyújtunk a kint szolgáló, többnyire egyedülálló magyar társunknak. Imádságunk mellett az ő számára ez a legerősebb lelki segítségünk. Ezért ha valakinek közlünk kapcsolata van kint működő misszionáriussal, ennek a kapcsolatnak fenntartása és ápolása mindkét félre nézve többet jelent az átlagos levelezésnél. A mi most mun-

kába álló misszionáriusunkat is minél többen keressük fel majd sorainkkal, ne csak az első hónapokbeli föllángolással, hanem kitartó szeretettel és együttérzéssel. A címét kis lapunk időről-időre közölni fogja.

A külmissziót igazán természetesen az fogja megismerni, aki beáll az aratók közé a missziói mezőn, de ez nem adatik meg mindenkinek.

3. A szolgálat másik útja: *ismertetni a külmisszió ügyét mások előtt*. Nálunk, ahol a legelső erdélyi misszionárius most indul útnak, ugyancsak sok alkalom és tér van erre az ismertetésre. Szolgálhatjuk ezt azzal, ha külmissziói lapjainkat, könyveinket továbbadjuk, de a legtöbbünknek alkalma van arra is, hogy élőszóval tegyen bizonyoságot a missziói parancs kötelezéséről. Lelkipásztorok, tanárok, tanítók elsősorban hivatottak arra, hogy gyülekezeti vagy missziói ünnepélyt rendezzenek, felolvasásokat, előadásokat tartsanak a külmisszióról. Az utóbbi pedig mindenki előtt nyitva áll, különösen családi körben és a társadalmi életben.

A külmisszió ügyének megismertetésében különösen gyermekeinkkel szemben nagy a terünk és a felelősségünk. A jövő nemzedékének nem szabad tájékozatlanul felnőnie: a munka halad és tőlük már többet fog követelni.

Ime egy kis *program az egyházi csoportok számára* a most induló munkaévre: *Vasárnapi iskolánk* körében tartsunk két összejövetelt, a külmisszió munkájából vett képeket mutatva be. Forrásul szolgálhatnak traktátusaink és missziói lapunk. *Iffjúsági biblia-köreinkben*, a Külmissziói Füzetek, vagy *Szabó Külmissziói Kalauza* alapján (kaphatók a „Hajnal” kiadóhivatalában) egyes misszionáriusok életét ismertessük, minden hónap első keddjén. Ugyanezek a napokon foglalkoznánk *férfi- és nőszövetségünk* körében a külmisszió lényegének, történetének, területeinek stb. kérdésével az IKESZO által összeállított „Mi a külmisszió?” c. könyv tanulmányozása rendjén. Végül *az egész gyülekezettel*, a külmissziói nap keretében és máskor is, igyekezzünk ez év folyamán megismertetni általában azt, amit a külmisszióról mindenkinek tudnia kell. Kitűnő forrás erre *Ravasz* füzete („Mi a külmisszió?”) vagy *Virágh* Külmissziói Kátéja.

Szükség van arra is, hogy akik megfelelő képzettséggel rendelkeznek, foglalkozzanak tudományos téren is a misszióval, az elvi kérdések tisztázása végett. E nélkül az iskolai képzésbe szervesen nem is illeszthető bele a misszió ismertetése. Csaknem teljes mértékben úttörő munka vár ebben a mai vezetők nemzedékre.

Megbecsülhetetlen szolgálatokat tehet e téren az, aki egyik-másik idegen nyelvet bírja, a gazdag angol, német, holland és francia missziói irodalom legjobbjainak átültetésével.

Munkatársakra van szüksége kis lapunknak is. Ezzel összefügg más két feladat, az egyik: meg kell szerveztnünk magunk közt egyházi és világi sajtónk tájékoztatását a külmisszió s éppen a mi egyházunk külmissziói munkája felől. Ezt úgy képzelem

kivihetőnek, hogy egyikünk a „Református Szemle“, másikunk a „Kálvinista Világ“ stb. rendszeres informálását vállalja magára. Végül németül és angolul beszélő munkatársakra van szükség, akik egyes külföldi missziói lapok rendszeres ismertetését, vagy egyes cikkek fordítását vállalnák.

4. Mivel a Külmisszió Barátai egy közösséget alkotnak, imádság munkaközösséget, e közösség kifejezésére és az egység dőpoldására szükség van köztünk az összejövetelre, találkozásra, együttes imádkozásra s az ügy közös tanulmányozására — amennyire erre lehetőség van. Ilyen alkalom ez a külmissziói konferencia, mely a legelső ugyan, de bizonyára nem a legutolsó. Ezt az egy-két napos külmissziói konferenciát minden évben meg kellene rendeznünk aug. 24-én vagy a nagyhét egy napján. Gyakrabban is találkozhatnak azonban az egy városban lakók, vagy egy intézet kötelekébe tartozók a Külmisszió Barátai közül. Kívánatos, hogy ahol így többen vannak együtt, alakítsanak külmissziói csoportot, tanulmányi kört a helyi lelkipásztor, vagy egy megbízott vezetésével. E csoport minden kedden, vagy ha rendes bibliakörük van, minden hónap első keddjén összegyűlne s közös imádkozás és éneklés mellett ismernék meg és ismertetnék a külmisszió ügyét. Az ilyen tanulmányozás vezérfonalául használható kis missziói lapunk mellett *Virágh* Sándor Külmissziói Kátéja vagy a mi különböző missziói kiadványaink.

Az egymásközi kapcsolatot igyekszünk ápolni az egész „Egyház és Misszió“-val is, de különösen annak „Üzenetek“ rovatával. Már ez is jelzi a lapocska személyes levél-jellegét, de kifejezetten is ott áll a lap homlokán: körlevél. Ha tehát levél, arra válaszolni is kell. A legegyszerűbb válasz; hogy postára teszek egy kis adományt a külmisszióra. De sokszor lehet kérdésem, javaslatom vagy kételyem is. Irjuk meg az ilyet a szerkesztőségnek, beszéljünk meg együtt mindent. Az egyes levelek közérdekű részeit a lapban is közöljük, különösen áll ez természetesen a misszionáriusunk leveleire.

5. A külmisszió ügyének megismerése és ismertetése végett nemcsak jónak látjuk, hanem igyekszünk is megszervezni a vidéki csoportokat, az általános érdeklődés felkeltését és a *Külmisszió Barátai táborának a kiterjesztését*. Ebben a munkában az egyházkerületünk vezetősége által alkalmazott *külmissziói utazótitkárnak* van nagy és fontos feladata. Kétségtelen, hogy a sűrű személyes érintkezés révén az utazótitkárnak van a legtöbb alkalm a külmisszió ügyét széles körben ismertetni és új barátokat az ügy számára megnyerni. A vetítőgép s a missziói filmek nemcsak könnyedséget, hanem kisértést is jelentenek számára: szakadatlanul küzdenie kell az ellen a tévelygés ellen, hogy akár más, akár ő maga csak egy „mozist“, valami lelki vagy egyházi mozist lássson az utazótitkárságban. Ám a legjobb utazótitkár sem végezhet eredményes munkát, ha nincs érdeklődés a munkája iránt. Ne reszteljék hívni őt, annál is inkább, mert utiköltségét egyházunk fe-

dezi. A hívás sohasem történhet másképp, mint a helybeli lelkipásztor útján vagy megbízásából. Az utazótítkár a perselypénzen kívül fel van hatalmazva bármely külmissziói megajánlás vagy adomány átvételére, nála, vagy a missziós újság szerkesztőjénél kell bejelenteni *a belépést a Külmisszió Barátai közé, ami akár évi adomány megajánlásával, befizetésével, akár persely-kérés által történik.*

6. A Külmisszió Barátai önkéntes adományukból tartják fenn egész külmissziói munkánkat. Erre az *áldozatkésztségre* eddig nem lehetett panasz, de annak igazi próbája most következik, amikor a tényleges külmisszióink megindul. Ugyanis az elkerülhetetlen itthoni kiadásokat nem számítva, fedeznie kell az adományoknak első misszionáriusunk évi összes kiadásainak felét, ami 60.000 lejre rug. (A kiadások másik felét a skót református egyház vállalta el egyelőre.)

Jelenleg a helyzet a következő: van a Külmisszió Barátai sorában 161 egyén, ill. család és 20 gyülekezet, ill. csoport, összesen 181, akik meghatározott évi összeget ajánlottak fel. Van 148 egyén, ill. család és 66 gyülekezet, ill. csoport, összesen 214, akik perselybe gyűjtenek. Végül van 7 egyén és 1 csoport, összesen 8, akik megajánlást és perselyt is vállaltak. A 181 megajánlás évi 19,265 lejt biztosítana ígéret-összegben. A 222 perselyből, átlag 50 lejt számítva, remélhető 11,000 lejt évi összeg. Ez összesen csak felét tenné ki a tulajdonképpeni külmissziói munkára szükséges összegnek. A feladat tehát ezen a téren: *megkészserezni az adományokat, vagy az adományozókat.* Van ugyan még egy jelentős bevételi forrásunk: az okt. 31-iki perselypénznek fele minden egyházközsegből, ez azonban, nézetem szerint, okvetlenül szükséges az itthoni kiadásokra, különösen, ha az utazótítkár javadalmazását és utiköltségét nincs miből fedezni másból. Az ezidőszertint várható összbevételről fogalmat nyújt az, hogy mozgulásunk első évében 1931. decemberétől 1932. decemberig 53,254 lejt adományt nyugtázhattunk kis lapunkban.

Missziói lapunk, a mai terjedelemben, évente kb. 5500 lejbe kerül. Ezt eddig az összbevételből fedeztük, most azonban jó lenne, ha a lapra külön küldenők be adományainkat; 10—20 lejt külön adomány (250 előfizető esetén 20, 500 előfizető esetén 10 lejt) beküldése elegendő lenne e célra. Ilyen, a lapnak szóló külön adományra volt eset eddig is. Később gondolnunk kell persze a lap bővítésére is.

*Minden mozgalom életképességét az érte hozott áldozat jelzi.* Van más áldozat is, nemcsak az anyagi, de az tagadhatatlanul fontos és sokat mondó: a pénzt szorító kéz minden áldozata nagyon kétes értékű.

Igazi adakozó csak a sáfárkodó lélek, aki tudja, hogy minden Istené. Az tud Isten ügyére adni, nemcsak felbuzdulva egy-egy alkalomkor, hanem rendszeresen, hűségesen.

Szükség van erre, láttuk, számokkal kifejezett szükség.



Mandzsuriai munkánk is csak úgy indulhat meg, hogy a régebbi évekből van egy kis tartaléka külmisziói alapunknak, de a munkát nem elég beindítani, azt fenn is kell tartani. S abban, azt hiszem, mindnyájan egyetértünk, hogy a mindenképpen nagyon terhes feladatot vállaló misszionáriusunkat az anyagi zavaroktól meg kell óvni, míg őrhelyén áll.

7. Anyagilag is, szellemileg is, lelkileg is szükség van a külmiszió mindenirányu munkája szempontjából, hogy *legyen évente egy külmisziói napunk, egy vasárnap, vagy pünkösd másodnapja, egyházkerületi vezetőségünk vagy a zsinat által csak erre a célra kijelölve!*

\*

Első misszionáriusunk útra készen. Isten úgy akarta, hogy sem apja, sem anyja nem érhetette meg ezt a napot. Nincs felesége, nincsenek gyermekei. Csak testvérei vannak, — vérszerint és lélek szerint. Egyenként a Külmiszió Barátai. És nekünk most úgy kell mögéje állanunk imára kulcsolt kezekkel, mint áttörhetetlen élő lánc. Mert az ő munkája a mi tulajdonképeni külmisziónk. És ő is a miénk. Úgy kell mellette állnunk, hogy megpihent szülői helyett szülői, családja helyett családja legyünk. A kegyelmes Isten így ad áldást erre a szeretetben fogant munkára.

*H. J.*

Makay Miklós: *A gyakorlati keresztyénség világmozgalma.*

Budapest, 1932. 101 l. Ára 1:30 pengő.

Makay Miklós helyes és szükséges munkát végzett, mikor ezt a könyvet megírta, mert az egész magyar reformátusságnak nagy szüksége van arra, hogy a figyelmét a saját helyi nehézségei mellett az egyetemes keresztyénség nagy törekvéseire is fordítsa. Az a tény, hogy legnagyobb gyülekezeteink is alig tudnak és akarnak tudni a szomszédjukban levőről is, hogy Isten országa nagy ügyéért elszigetelten küzd egy-egy gyülekezet, vagy egyház, hogy önállóságra való törekvésünk háta mögött sokszor nem áll más, mint üres gőg és megvetés más egyházakkal szemben, hogy a mellettünk levő keresztyén egyházakról csak hallomásból és azt is rosszszul, tudunk valamit: mind azt bizonyítja, hogy nagyon szükségünk van olyan kitekintésre, mely egyházainkat és gyülekezeteinket az egyetemes keresztyénség harcába és az egyetemes ügy tudatába beállítsa. Bár helytelenítünk és elutasítunk minden olyan panchristianizmust, mely a hitvallásban való alkudozásra, az emberi erő és munka diadalára, a keresztyénség társadalmi formáira az evangélium helyett akar támaszkodni, mely eredmények és sikerek kivívására tör, annál inkább kell méltányolni minden olyan törekvést, amely által a keresztyén egyházak a rettenthetetlen és megalkuvás nélküli harcba az Isten ügyéért akarnak beállani. S ebben a tekintetben sok feladat áll épen az itt ismertetett világmozgalom előtt.

A munka, mint címe is mutatja, a stockholmi mozgalommal foglalkozik. Ismerteti a konferencia történetét, lefolyását, programját, közli azt az üzenetet, melyet az az egyetemes keresztyénséghez intézett, ismerteti a munka folytatására kiküldött bizottság feladatát és azokat a hatásokat, melyeket az egyházakra ez a munka gyakorolt. Az ismertetés alapos és forrásszerű előadásán kívül szívesen vettük volna a könyvben az egész mozgalom theologiai értékelését és megítélését is, hogy az ne csak egyszerű ismertetés, hanem jelentőségének, irányának, nehézségeinek, hibáinak s jövő feladatainak theologiai kritikáját is adja. Ismertetésében igen alapos és jó felkészültségről tesz tanúságot. A munka előszavát Ravasz László írta, melyben két előítélet ellen küzd, az egyik, hogy ez a munka nem magyar, a másik, hogy theologiai szinkretizmust termel. Az egész könyv a mozgalom nagy kezdeményezőjének, a keresztyénség egységét mélységes hittel látó „XX. századi egyházatyának“, Söderblom Náthán upsalai érsek emlékezetének van szentelve. A könyv megszerzését és olvasását melegen ajánljuk mindenkinek.

I. L.

---

**MEGJELENT!**  
AZ „IFJÚ ERDÉLY” KIADÁSÁBAN

# VALLÁSOS MŰDALOK

művészi jellegű gyűjteményének első sorozata  
Tartalmaz tizenegy egyházi éneket, solo és duettre,  
mindenik énekhez zongorakiséret is van adva, mely har-  
moniumon vagy orgonán is lejátszható.

Ára portómentes küldéssel 60.— Lei

---

## Dolgozatok a református theologiai tudomány köréből

Kiadják az erdélyi református egyházkerület kolozsvári theologiai  
Fakultásának tanárai

### MEGJELENTEK:

- |  |      |
|--|------|
| 1. sz. Dr. Gönczy Lajos: A református egyház kultusza  | 20.— |
| 2. sz. Dr. Tavaszy Sándor: A Kijelentés feltétele alatt  | 40.— |
| 3. sz. Dr. Imre Lajos: Isten és az emberi lélek  | 20.— |
| 4. sz. Dr. Tavaszy Sándor: A dialektikai theologia problémája és<br>és problémái   | 20.— |
| 5. sz. Maksay Albert: Az exegesis problémái  | 25.— |
| 6. sz. Dr. Gönczy Lajos: Az igehirdetés tényezői   | 25.— |
| 7. sz. Dr. Tavaszy Sándor: A theologiai irányok átértékelése. (A dia-<br>lektikai theologia, mint a theologiai irányok korrekciója.) | 35.— |
| 8. sz. Dr. Imre Lajos: A Kijelentés és a pedagógia   | 35.— |
| 9. sz. Dávid Gyula: Kálvin gazdasági etikája   | 20.— |
| 10. sz. Dr. Tavaszy Sándor: A szociális gazdasági törekvések theolo-<br>giai megítélése. (A szocializmus, kommunizmus.)              | 35.— |
| 11. sz. Borbáth Dániel: A vallástörténeti és a dialektikai theologiának<br>a Kijelentésről szóló dogmatikai tanításai                | 25.— |

Megrendelhetők az „IFJÚ ERDÉLY” kiadóhivatalában  
Cluj-Kolozsvár, Ref. Theologia.

---

**Előkészület alatt**

## Itt az Isten köztünk

Bibliaolvasó kalauz az 1934. év minden napjára naptárral

Megrendelhető az „IFJÚ ERDÉLY” kiadóhivatalában.

---

Ifjúságunknak

## Ifjú Erdély

Keresztyén ifjúsági lap.

Főszerkesztő:

DR. IMRE LAJOS.

Felelős szerkesztő:

FARKAS JENŐ.

Megjelenik havonként,  
12 szám 20 oldalon.

**Előfizetési ára évi 100 lei.**

Megrendelhetők a kiadóhivatalban, Kolozsvár Ref. Theologia.

**Kérjen mutatványszámot!**

Gyermekeinknek

## Az én kicsinyeim

Keresztyén gyermekújság.

Megújított alakban, na-  
gyobb terjedelemben.

Szerkeszti

DR. GÖNCZY LAJOS.

Megjelenik havonta.

**Egy évre 20— lei.**

Megrendelhetők a kiadóhivatalban, Kolozsvár Ref. Theologia.

**Kérjen mutatványszámot!**

## Kálvinista Világ

Az öntudatos református  
világiak lapja.

Megjelenik havonta kétszer,  
legnagyobbitot alakban és 8  
nagy oldal terjedelemben.



Szerkeszti:

DR. TAVASZY SÁNDOR.

**Egy évre 100— lei**

Kiadóhivatala Cluj-Kolozsvár,  
Ref. Theologia

**Kérjen mutatványszámot!!!**

## Református Család

Az erdélyi ref. egyházkerület  
Nőszövetsége lapja.

Megjelenik minden második  
vasárnap, egy szám 12 oldal  
terjedelemben.



Szerkesztik:

MAKSAY ALBERT

PILDER MÁRIA.

**Egy évre 80— lei**

Kiadóhivatal Cluj Kolozsvár,  
Str. Kogălniceanu (Farkas-utca) 21.

**Kérjen mutatványszámot!!!**